

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

НОВІТНЯ

ДИТЯЧА

ЛІТЕРАТУРА
в Україні:

відомі й невідомі імена

*Методичні поради
для організаторів
дитячого читання*

Київ — 2017

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

НОВІТНЯ ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА в Україні:

відомі й невідомі імена

Методичні поради для організаторів дитячого читання

Київ – 2017

ББК 78.387.38:84

Н 73

УДК 027.625

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Матеріал підготували: Ю.В. Осадча, О.В. Галета.
Літературний редактор В.В. Зеленська.

Новітня дитяча література в Україні: відомі і невідомі імена: метод. поради для організаторів дитячого читання / НБУ для дітей; Ю. Осадча, О. Галета. — Київ, 2017. — 42 с.

Дані методичні поради містять короткий огляд та розробки заходів із популяризації сучасної дитячої літератури України (2010—2017 рр.), адресовані працівникам дитячих бібліотек, педагогам, батькам.

© Національна бібліотека України для дітей, 2017

ьогодення нашої держави важко назвати стабільним. Проте є один, на погляд сторонніх людей, не дуже значний фактор, який змушує дивитися у майбутнє із значною долею оптимізму. Що дає таку надію? Дитяча література України.

Поява цілої плеяди нових талановитих авторів, жанрове різноманіття творів (від міні-казок до циклу романів), нові теми, ідеї та проблематика, плідна праця не лише письменників і художників, але видавців, критиків та літературознавців, просування книги до читачів завдяки потужним рекламно-інформаційним кампаніям, включення творів сучасних поетів та прозаїків до шкільних програм: Анатолія Качана, Галини Малик, Сашка Дерманського, Володимира Рутківського, Івана Андрусяка, Марини Павленко, Олександра Гавроша — усе це дає підставу стверджувати про справжній бум, який переживає сучасна дитяча література України в останнє десятиріччя. На сучасному етапі можна виокремити такі ознаки розвитку літератури для дітей:

- відсутність тематичного обмеження, подолання тематичних табу, які існували у радянській літературі;
- поєднання різних жанрів у межах одного тексту;
- домінування казкової і фантастичної книги у літературі для дітей молодшого та середнього шкільного віку та реалістичної прози — для читачів старшого шкільного віку;
- поглиблення психологічної характеристики персонажів, поява дитини — героя твору, який не завжди є позитивним персонажем;
- зміни у функціональних параметрах твору: він реалізує комунікативний процес (автор-текст-читач), розважає або пропонує новий емоційний досвід; характеризує читання не лише як засіб навчання і виховання, але й розваги, відпочинку, зняття емоційної напруги.

Якщо говорили про літературу для найменшеньких читачів (точніше, слухачів), то на перше місце беззаперечно вийде поезія. Важко переоцінити її роль у розвитку дитини, мовленні, інтелектуальних здібностей та емоційної сфери. Це добре розуміють творці на літературній ниві: наприклад, у доробку Івана Андрусяка останніми роками налічується цілий ряд віршованих збірок для дошкільнят («Абетка-прозивалка» (2012 р.), «Зайчикове Різдво: віршоказка» (2014 р.), «М'яке та пухнасте» (2010 р.). Вірші поета Юрія Бедрика зі збірки «Тьотя Бегемотя» (2010 р.) за допомогою теплого гумору, персоніфікації, комічних епізодів навчають дітей нестандартно сприймати світ, уявляти та фантазувати, бачити незвичне у звичайних речах. У новому тисячолітті видала нові книги Галина Малик: «Незвичайна книжка» (2010 р.), «Забавлянки» (2011 р.), «Бешкетні вірші» (2011 р.), «Бабусина книжка» (2012 р.) —

веселі і дотепні поезії про тварин, вірші-загадки, лічилки, вірші-небилиці, побудовані на жартах та алогізмі, вірші, у яких використано тавтологію та звуконаслідування, дитячі слова-новатори, вірші-забавлянки. Гармонійний світ добра і любові постає у поезіях Галини Кирпи, найповніша збірка яких вийшла під назвою «Місяць у колісці» (2012 р.). До рідного Львову запрошує малих читачів і Мар'яна Савка, автор віршованої «Казки про Старого Лева». Вірші для дошкільнят та молодших школярів презентують також Леся Мовчун «Усе підростає» (2010 р.), Оксана Луцщевська «Про кита» (2014 р.), Тетяна Щербаченко «Біла, Синя та інші» (2014 р.), Оксана Кротюк «Абетка» (2011 р.), «В зоопарку» (2012 р.), «Чорне море й синій кит» (2012 р.). Для презентації цих авторів різним колам користувачів дитячої бібліотеки: дітям, батькам, учителям — добре було б оформити постійно діючу тематичну полицку «Рима до рими, слово до слова — а про що розмова», а також представити їхні твори на **книжковій виставці** для дошкільників та учнів 1-4 класів «**Казки, яких не було вчора**» (Додаток 1), оскільки більшість названих авторів зарекомендували себе також і як прозаїки. Батькам та педагогам слід рекомендувати вірші для сімейного читання, підготовки уроків, літературних ранків.

Кожну вікову категорію читачів цікавлять різні теми, а широкий спектр очікувань диктує ту або іншу форму твору. Як правило, читачам дошкільного і молодшого шкільного віку адресовані казки та оповідання. «Літературна казка XXI ст. позначена новими тенденціями. Зникає традиційний для цього жанру тісний зв'язок із фольклорною казкою, увиразнюється індивідуально-уявний художній світ, спостерігається особлива увага до національних і релігійних питань, змінюються акценти у побудові часопросторової системи твору тощо». (Т. Качак)¹. Так, «Казки П'ятинки» Дзвінки Матіяш в оригінальній формі поєднують розповіді про сучасний світ із апокрифічними притчами часів Євангелія, допомагаючи дітям збагнути вічні цінності (прообразом казкової П'ятинки у деякій мірі стала християнська великомучениця Параскевія). Добром, світлом, і вірою пронизані інші адресовані дітям книги, які розповідають про релігійні свята Різдва і Святого Миколая: «Казки Різдва» Богдани Матіаш (2013 р.), «Вовчик-колядник» Оксани Луцщевської (2013 р.), «Крамничка тітоньки Мальви» Олександра Дерманського (2014 р.), «Одного разу на Різдво» Надійки Гербіш (2014 р.), збірки «Казки під подушку» (2013 р.), «13 різдвяних історій» (2013 р.), «Подарунки від святого Миколая» (2014 р.). Такі книги чудово підходять для

¹ Качак Т. Жанрова палітра сучасної прози для дітей // Т. Качак. — Бібліотечка «Дивослова». — 2015. — № 4. — С. 24.

сімейного читання, а також при підготовці свят у бібліотеці та школі. Про міцну дружню родину, взаємоповагу і взаєморозуміння у сімейному колі йде мова у творах Мар'яни і Тараса Прохаськів «Хто зробить сніг?» (2013 р.) та «Куди зникло море?» (2014 р.). Читацьку любов та захоплення вже встигли завоювати і герої казкових повістей Галини Малик «Вуйко Йой і Лишиня» (2007 р., 2-е вид. 2010 р.) та «Вуйко Йой і Страшна Велика Кука» (2011 р.); на підставі пригод казкового вуйка та його друзів для читачів-учнів 1-4 класів можна провести **літературну бродилку «Пригоди вуйка Йойя та його друзів»** (Додаток 2).

На думку дитячої письменниці Еліни Заржицької, дітям потрібні рішучі та активні герої, які намагаються повернути ситуацію на краще, не бояться боротися з ворогами і виходять переможцями з боротьби. Такими стали китеня Тимко (однойменний цикл книжок), динозаврик Досвіт («Пригоди Рожевого Динозаврика»), черепаха Наталка («Як черепаха Наталка до школи збиралася»). Казки Еліни Заржицької — це не лише цікаві та веселі пригоди, але й чималий пізнавальний пласт. Популяризуючи їх серед читачів дошкільного віку та читачів-учнів 1-4 класів, радимо провести **літературний ринг «Пазло-динозаврики»** (Додаток 3), а також запропонувати театральним гурткам при бібліотеках інсценівки казок: «Як у давнину говорили...» зі збірки «Великий Луг над Дніпром». Не лише цікавими, але й корисними для юних і дорослих читачів будуть терапевтичні казки Катерини Єгорушкіної «Будиночок з води» (2010 р.), «Країна Сніговія» (2011 р.), «Птахи та Янголи» (2014 р.), де у казковій формі подається вирішення різних питань та психологічних проблем, притаманних дитячому вікові.

Серед книжок сучасних дитячих письменників варто виділити ті, які можуть відкрити у незвичайному світлі знамениті українські міста і регіони: «Казка про Старого Лева» Мар'яни Савки; «Вечірні крамниці вулиці Волоської» Галини Ткачук; «Стрибаюче місто» Світлани Прудник; «Біла панна», «Поган-дівча», «Таємниця Замкової гори», «Три сестриці» Олександра Гавроша. Герої фантастичної повісті Галини Ткачук — це птахи і тварини, які оберігають від сторонніх київські чари. Разом із ними можна провести літературну екскурсію для читачів-учнів 5-6 класів по загадковим місцям української столиці. Для цієї ж вікової категорії читачів рекомендуємо гру «**Облогу замку**» за книжками Олександра Гавроша (Додаток 5).

Характерним для новітньої дитячої прози лишається переплетіння дійсності та фантастики; насамперед це стосується повістей Марини Павленко, які завершили цикл книжок про Русалоньку: «Русалонька із 7-В в тенетах лабіринту» (2011 р.), «Русалонька із 7-В плюс дуже мор-

ська історія» (2013 р.), а також Андрія Бачинського: «Неймовірні пригоди Остапа і Даринки» (2010 р.), «Канікули Остапа і Даринки» (2013 р.), «Детективи в Артеку, або Команда скарбощукачів» (2014 р.). Комфортно, за її власними словами, почуває себе у вигаданих світах Наталія Дев'ятко — її твори у жанрі фентезі («Скарби Примарних островів», «Злато Сонця, Синь Води», «Легенда про юну Весну») користуються популярністю серед читачів. Вічні цінності добра і любові прищеплює читачам Ніка Івіна, автор романів «Хрангели» (2014 р.) та «Вартові добра» (2016 р.). Але варто особливо відмітити, що в останнє десятиріччя в українській дитячій літературі нарешті заповнилась прогалина реалістичної прози. Вона адресована переважно підліткам, адже їм близькі проблеми, порушені письменниками, психологія героїв-ровесників, життєві ситуації, в які вони потрапляють. Не ховаючи складність та суперечливість життя, із 13, 14, 15-річними щиро і відверто у власних творах розмовляють Сергій Гридін («Незрозумілі» (2016 р.), «Не-ангел» (2016 р.), «Не такий» (2013 р.), «Відчайдушні» (2017 р.); Марія Морозенко («Я закохалася» (2017 р.); Андрій Бачинський («140 децибелів тиші» (2015 р.); Тарас Шило («Літак в небі» (2016 р.); Оксана Сайко («Новенька та інші історії» (2012 р.), «Кав'ярня на розі» (2013 р.), «Птахи завжди повертаються» (2017 р.); Оксана Луцєвська («Інший дім» (2013 р.), «Вітер з-під сонця» (2016 р.), «Задзеркалля» (2017 р.); Надя Біла («Крута компанія» (2017 р.); Ірина Мацко («Перехідний вік моєї мами» (2016 р.); Ольга Купріян («Солоні поцілунки» (2016 р.) та інші автори.

Популяризуючи сучасну українську прозу для читачів-учнів 5-9 класів, радимо оформити **книжкову виставку «Знайди СВОЮ книгу»** (Додаток 4), на якій можна об'єднати книги вищеназваних авторів. Біля виставки можна зробити так звану скриньку рекламних листівок із коротким відомостями про ту чи іншу книжку, яка б заінтригувала читача. Що стосується підліткової літератури, то варто зазначити, що характери, вчинки, психологія героїв допоможе як підліткам, так і дорослим краще пізнати самих себе та оточуючих. З цією метою для читачів-учнів 8-9 класів добре було б провести **годину бібліоспілкування «Ти — і ті, що поруч»** (Додаток 6), використавши при цьому уривки із творів Марії Морозенко, Андрія Бачинського, Сергія Гридіна (можливо й інших, на вибір читачів). Такий захід потребує попередньої підготовки від усіх учасників, насамперед, читання книг, які будуть обговорюватися. Читачі можуть за бажанням взяти на себе роль того чи іншого книжкового героя, розіграти сценку із книги або виступити із імпровізованим монологом від його імені — таким чином, з одного боку, вони будуть презентувати книгу разом із бібліотекарем, а з іншого — «вживаю-

чись» у свою роль, брати участь в обговоренні від імені свого героя. Бібліотекар при цьому презентує нові книги, пропонує питання для обговорення, дає можливість висловитися тим, хто бажає, стежить, щоб дискусія не перетворилася у суперечку.

Література (у тому числі дитяча) не може стояти осторонь тих подій, які відбуваються у нашій державі останніми роками. Основне завдання письменників, які адресують такі твори дітям, — доступно, не травмуючи дітей, розповісти їм про те, що відбувається навколо, і розповісти так, щоб читач зробив для себе певні висновки, отримав життєвий урок, збагатив свій духовний досвід. Це намагаються зробити Галина Кирпа («Мій тато став зіркою»), Дзвінка Матіяш («День Сніговика»), Христина Лукашук («Казка про Майдан»), а також Зірка Мензатюк («Як я руйнувала Імперію»), Степан Процюк («Варвари»), Олена Захарченко («Хутір»), Олександр Зубченко («Перемагаючи долю»), Микита Кашницький («Уроки мужності», «Герої далеких і близьких епох»). Різні за тематикою і жанрами, ці книги об'єднує тема України у різні часи. Такій літературі радимо присвятити окремий розділ виставки (див. додаток 4), біля якої провести бліцогляд: «Україна. Переможемо долю!».

Без перебільшення, ми живемо у ті часи, коли сучасність на наших очах стає історією і вимагає осмислення та переосмислення як минулого, так і теперішнього часу. Може, на дитячу літературу покладе на зараз ще більша відповідальність, аніж на дорослу: письменники вчать відверто говорити з читачами-дітьми про той життєвий досвід, який їм ще слід пережити і фізично, і емоційно, дивитися на світ очима сучасної дитини, розуміти її психологію й адекватно трактувати її реакцію на різні суспільні події та катаклізми.

КАЗКИ, ЯКИХ НЕ БУЛО ВЧОРА

Книжкова виставка для учнів 1—4 класів

I. А чим вимірюється казка? Повісті Галини Малик.

«Вуйко Йой, щоб ви знали, вимірював усе на світі казками. Одна довга казка – це як від його хатинки до струмочка. А одна коротка – як від струмочка до високої сосни... А один довгий зимовий вечір складався з трьох довгих і однієї короткої казки».

Г. Малик «Вуйко Йой і Лишиня»

Малик Г. Бабусина книжка / Г. Малик ; намалювала Л. Корж-Радько. — Львів : Вид-тво Старого Лева, 2012. — 28 с. : іл.

Малик Г. Вуйко Йой і Лишиня : повість / Г. Малик ; худож. Т. Ніколаєнко. — 2-е вид., переробл. — Київ : Грані-Т, 2010. — 127 с. : іл. — (Сучасна дитяча проза).

Малик Г. Вуйко Йой і Страшна Велика Кука : повість / Г. Малик ; худож. Л. Корж-Радько. — Київ : Грані-Т, 2011. — 134 с. : іл. — (Сучасна дитяча проза).

Малик Г. Забавлянки / Г. Малик ; намалювала В. Намозова. — К. : Вид-во Старого Лева, 2011. — 17 с. : іл.

Малик Г. Незвичайна книжка / Г. Малик ; іл. О. Долгош. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2011. — 32 с. + 32 с. + 32 с. : іл. — 3 кн. в одній обл.

II. Таємні товариства Лесі Воронини.

Кажуть, що іноді навіть можна захворіти на таку хворобу — пригодоманію. Це коли ти весь час намагаєшся вскочити у якусь страшенну халепу, а тоді мусиш рятувати власне життя.

Г. Малик «Товариство Брехунів»

Воронина Л. Гриць Мамай — переможець лускатого монстра : повісті / Л. Воронина ; худож. К. Білетіна. — Київ : Укр. пропілеї, 2016. — 415, [3] с. : іл. — (Пригоди).

Воронина Л. Планета Смогастих Равликів : фантаст. повість / Л. Воронина ; мал. К. Білетіної. — Київ : Прудкий Равлик, 2011. — 83 с. : іл.

Воронина Л. Різдвяна казка від слона Гудзика / Л. Воронина ; намалювала К. Штанко. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 33 с. : іл.

Воронина Л. Слон на ім'я Гудзик / Л. Воронина ; намалювала К. Штанко. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2011. — 33 с. : іл.

Воронина Л. Таємне Товариство Боягузів та Брехунів : повісті / Л. Воронина ; худож. В. Штанко. — Київ : Грані-Т, 2012. — 265 с. : іл.

Воронина Л. Хто впіймає шаленого кльоцика? : фантаст. повість / Л. Воронина ; мал. К. Білетіної. — Київ : Прудкий Равлик : Темпора, 2012. — 75 с. : іл.

III. Еліна Заржицька. Дива — поруч.

Знаєш, любий друже, як у давнину казали? Навіть маленька комаха може мати велике серце.
Е. Заржицька «Про маленького метелика»

Заржицька Е. Великий Луг над Дніпром : казки і легенди / Е. Заржицька ; худож. кол. студ. Дніпропетровського театрального коледжу ; обкл. Т. Гарькава. — Луцьк : Твердиня, 2013. — 159 с. : іл., [12] окр. арк. кольор. іл.

Заржицька Е. Китеня Тимко. Подорож до Австралії : 2 рівень. Ч. 4 / Е. Заржицька ; худож. О. Железняк ; дизайн обкл. К. Воловик. — Харків : Юнісофт : Талант, 2016. — 63 с. : іл. — (Читаю сам).

Заржицька Е. Китеня Тимко та Морська Зірочка : 2 рівень. Ч. 5 / Е. Заржицька ; худож. О. Железняк ; дизайн обкл. К. Воловик. — Харків : Юнісофт : Талант, 2016. — 63 с. : іл. — (Читаю сам).

Заржицька Е. Пригоди Рожевого Динозаврика та його друзів : повість-казка / Е. Заржицька ; худож. І. Жигілій. — Харків : Мачулін, 2015. — 79 с. : іл.

Заржицька Е. Як черепаха Наталка до школи збиралася : казки / Е. Заржицька ; [мал. викон. учнями інтерн. закл. Дніпропетров. обл.] — Дніпропетровськ : Пороги, 2011. — 32 с. : іл.

IV. Привиди, дракони та БИГИмОти... Олександр Дерманський.

Як побачите МЕДМЕДів,
Ідучи через МЕДпункт,
Не просіть ніколи МЕДу,
Ані крапельки МЕДку.

Бо МЕДМЕДі — морди в МЕДі —
Мов МЕДуз набрали в рот —
Нас не чують, МЕДитують,
МЕДом мастять бутерброд.

О. Дерманський «Бигимоти — не медмеді»

Дерманський С. Бигимоти — не медмеді : вірші : для читання дорослими дітям / С. Дерманський ; намал. Л. Франко. — Київ : Фонтан казок, 2015. — 52, [2] с. : іл. — (Добрі вірші).

Дерманський С. День народження привида : казки / С. Дерманський ; намал. Л. Франко. — Київ : Фонтан казок, 2017. — 44, [3] с. : іл.

Дерманський С. Казки дракона Омелька : казки / С. Дерманський ; іл. В. Пальчун. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2012. — 33 с. : іл. — (Для малят від 2 до 102).

Дерманський С. Крамничка тітоньки Мальви / С. Дерманський ; худож. Р. Попський. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. — 55 с. : іл.

Дерманський С. Маляка — принцеса Драконії : [для дітей] від 6 р. / С. Дерманський ; мал. В. Богданюк ; обкл. В. Богданюк, Ф. Сергеева. — Вінниця : Теза, 2015. — 156, [1] с. : іл. — (Маляка ; кн. 1).

Дерманський С. Стонадцять халеп Остапа Квіточки : повість. Кн. 1 / С. Дерманський ; худож. М. Паленко ; ред. І. Малкович. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2016. — 185, [2] с. : іл.

V. Не так, як насправді, і усе-таки: розповідає Кузякін Кузько.

Якщо опівночі в чорному-пречорному лісі одна необачна чорна-пречорна вівця зустрине білого-прєбілого вовка, годі сподіватися від цієї історії чогось доброго. Тому замість бути мудрою й розумною, ця книжка вийшла чорною-пречорною. Хоч і трішки білою.

*Кузько Кузякін
«Біла трішки чорна-пречорна книга».*

Кузякін К. Зубасті задачки / К. Кузякін — Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. — 63 с. : іл.

Кузякін К. Росли груші на вербі! : повість для дітей / К. Кузякін ; іл. О. Здор. — Київ : Радуга, 2014. — 79 с. : іл.

Кузякін К. Кожен може стати принцесою : казки про дівчисько з палацу / К. Кузякін, Є. Доброва ; худож. І. Черняк. — Харків : Віват, 2016. — 79 с. : іл. — (Мрійники).

Кузякін К. (Я х трамвай + зоопарк) : Обережно! У книжці водяться таргани! / К. Кузякін ; худож. І. Черняк. — Харків : Vivat, 2016. — 71 с. : іл. — (Мрійники).

Кузякін К. Біла трішки чорна-пречорна книжка / К. Кузякін ; мал. авт. — Харків : Vivat, 2017. — 63 с. : іл.

VI. Що розповість П'ятинка, або Історії від двох сестер.

Без відкритого серця нічого не вийде.

Д. Матіяш «Казки П'ятинки»

Матіяш Б. Казки Різдва. Кн. 1 / Б. Матіяш; іл. В. Штанка. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 47 с. : іл.

Матіяш Б. Казки Різдва. Кн. 2 / Б. Матіяш ; іл. В. Штанка. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. — 79 с. : іл.

Матіяш Д. День Сніговика / Д. Матіяш; іл. Н. Пастушенко ; обкл. В. Гавриша. — Брустурів : Дискурсус, 2014. — 221, [2] с. : іл.

Матіяш Д. Казки П'ятинки : казки та оповід. / Д. Матіяш ; худож. Н. Пастушенко. — Київ : Грані-Т, 2010. — 119 с. : іл. — (Сучасна дитяча проза).

Матіяш Д. Марта з вулиці Святого Миколая : повість / Д. Матіяш ; іл. Н. Пастушенко. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2016. — 233 с. : іл.

Матіяш Д. Перше Різдво / Д. Матіяш ; худож. Б. Бондар. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. — 41, [6] с. : іл.

ПРИГОДИ ВУЙКА ЙОЙЯ ТА ЙОГО ДРУЗІВ

Літературна бродилка
за повістю-казкою Г. Малик «Вуйко Йой та Лишиня»
для читачів-учнів 1-4 класів

Обладнання. Ігрове кольорове поле, фішки, гральний кубик.

Умови гри. У грі можуть брати участь 4 учасники: вуйко Йой, Лишиня, Мишенятко і Рукасель. Мета гри — дістатися до фінішу, пересуваючи свою фішку на стільки клітинок ігрового поля, скільки випаде точок на кубіку. Якщо гравець потрапляє на кольорову клітинку із картинкою, він повинен відповісти на питання: якщо відповідь правильна — має право одного позачергового ходу, якщо неправильна — пропускає хід. Відповідь на питання-приз дає право переміститися на 10 клітинок. Якщо гравець потрапляє на клітинку із малюнком, він має право перестрибнути через 5 клітинок (якщо це його герой) або на 3 (якщо інший).

Розподіл героїв між учасниками.

(Вгадати героя за характеристикою).

Розповідав казки і не міг жити без роботи.

Не хотів виростати.

Мандрував і грав на скрипці.

Плував літери у словах і вмів читати думки.

Питання до гри.

Клітинка 4. Хто жив у хатині вуйка? (*Горлички, Мишеня, Яке Не Хотіло Виростати, Цвіркун Лишиня*).

Клітинка 13. Чому Лишеня не любило слухати казки? («*Бо якось так виходило, що ці казки були начебто про нього*»). Питання-цитата.

Клітинка 18. Що робив вуйко Йой, щоб стати невидимим? (*Набирав декілька раз повітря в груди; підскакував тричі на одному місці; казав чарівні слова*). 1 із 3 (*вибрати відповідь*).

Клітинка 26. Чим вимірював вуйко Йой час і відстань? (*Казками*). Питання-приз.

Клітинка 31. Яку казку розповів вуйко Йой пуголовкам Касі і Кусі? (*Про равлика і жабу*).

Клітинка 47. Що трапилося із хатинкою вуйка? («*Люди ж тим часом взяли драбини і почали дертися на дах вуйкової хати. А там! Леле! Вони почали її РОЗБИРАТИ!*»). Питання-цитата.

Клітинка 58. Кого зустрів вуйко Йой у сканзені? (*Цвіркуна Лишиню*). Мал. Обкл.

Клітинка 64. Де сховався Вуйко Йой від дітей-екскурсантів? (У скрині; у ліжку; у колісці). 1 із 3.

Клітинка 72. Що таке сканзен? (*Музей під відкритим небом*). Питання-приз.

Клітинка 79. Чому Вуйко Йой боявся доторку людської руки? («Тому що вуйко Йой знав одну велику таємницю: якщо до нього рукою доторкнеться людина, він одразу ж стане видимим! І вже ніколи-ніколи не зможе ставати знову невидимим»). Питання-цитата.

Клітинка 94. На якому музичному інструменті грав Лишиня? (Барбан; скрипка; віолончель). 1 із 3.

Клітинка 101. Кого зустрів вуйко Йой у старій церкві? («Це був малесенький, наполовину менший від вуйка, смішний чоловічок!») Питання-цитата.

Клітинка 108. Хто вигадав Рукаселя? (Брати Грімм; Всеволод Нестайко; Андерсен). 1 із 3.

Клітинка 112. Що було потрібно для порятунку Рукаселя? (*Карусель у сканзені*).

Клітинка 122. Хто з'явився у сканзені у день новосілля? (*Усі друзі вуйка*). Питання-приз.

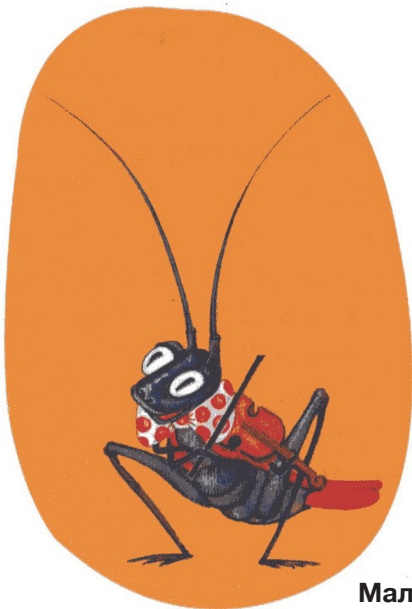

СТАРТ	1	2	3	4	5
11	10	9	8	7	6
12	13	14	15 Мал.3	16	17
23	22	21	20	19	18
24	25	26	27	28	29
35	34	33	32	31	30
36	37 Мал.4	38	39	40	41
47	46	45	44	43	42
48	49	50	51	52	53
59	58	57	56	55	54
60	61	62	63	64	65
71	70	69	68 Мал.5	67	66
72	73	74	75	76	77
83	82	81	80	79	78
84	85	86	87	88	89
95	94	93	92	91	90
96	97	98	99	100	101
107	106	105	104	103 Мал.6	102
108	109	110	111	112	113
119	118	117	116	115	114
120	121	122	123	124	ФІНІШ

Мал.3

Мал.4

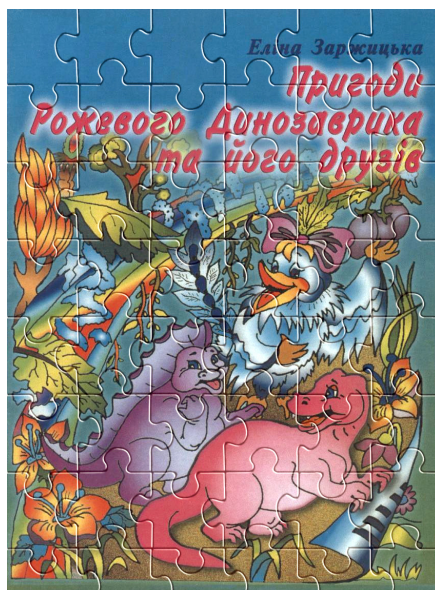
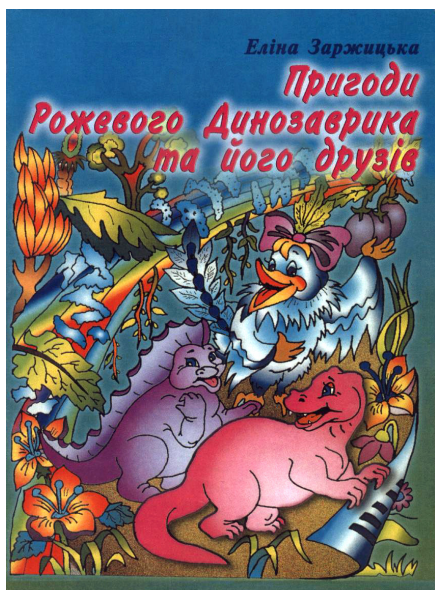

Мал.5

Мал.6

ПАЗЛО-ДИНОЗАВРИКИ

Літературний ринг за повістю-казкою
 Е. Заржицької «Пригоди Рожевого Динозаврика та його друзів»
 для читачів-учнів 1-4 класів

Умови гри. У грі беруть участь дві команди (або учасники), які по черзі відповідають на питання. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 пазли. Виграє той, хто складе картинку першою.

Обладнання. Коробки із пазлами.

Питання до гри.

1. Як звали Рожевого Динозаврика?

(Досвіт).

2. Де жив Досвіт?

(У країні Анарукії)

3. Як пересувався малий динозаврик ігуанодон?

(На двох кінцівках)

4. Що подарував Досвіт Ладочці на день народження?

(Вінок)

5. Якого розміру були птеродактилі?
(Вони могли бути і малими, як горобці, і гігантами)
6. Кого врятували Досвіт і Ладочка?
(Бронтозаврика Добрегу)
7. Де зазвичай жили бронтозаври?
(На берегах озер, у багнищах)
8. Що знайшли троє друзів на пляжі?
(Яйце)
9. Як називається найбільша із крейдових черепах?
(Архелон)
10. Де зустрілися друзі із археоптериксом?
(На Квітучому острові)
11. Як захищалися від ворогів Археоптерикси?
(Яскраве пір'я служило їм засобом маскування)
12. Як назвали друзі врятованого ним архелончика?
(Герой)
13. Кого боявся заурофол Тодось?
(Зубного лікаря)
14. Чим харчувалися динозаври заурофори?
(Рослинами)
15. Скільки зубів вирвав у Тодосю лікар Птеранодон?
(159)
16. Чому птеранодонів називають «беззубими літунами»?
(Тому що у них не було зубів, на відміну від інших ящерів).
17. Як називався материк мезойської ери, де жили герої повісті?
(Лавразія)
18. На якому святі родини птерадонтів побували друзі?
(Свято Великого Вилупнення)
19. Як назвали Добрега, Досвіт і Ладочка свою команду?
(До-ла-до)
20. Коли, на думку вчених, на Землі почала рости папороть?
(400 млн років тому)
21. Де жили доісторичні птахи геспероніси та іхтіорніси?
(У Північній Америці).
22. Чому не виріс птеранодон Пинтя?
(Шкарлупа яйця, із якого він повинен був вилупитися, заledenіла під час льодовикового періоду).
23. Хто з динозаврів був хижаком?
(Аллозавр)
24. Який девіз обрала для себе команда «До-ла-до»?
(«Нове пізнавати, слабких не ображати, добро розповсюджувати»)

ЗНАЙДИ СВОЮ КНИГУ

Книжкова виставка для учнів 5-9 класів

I. Марія Морозенко: «Мені можна, і навіть треба, часом спускати з гірки»²

Морозенко М. Іван Сірко : Великий характерник ; Славетний кошовий / М. Морозенко ; іл. М. Паленка. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. — 367 с. : іл.

Морозенко М. Княгиня Ольга : іст. поема / М. Морозенко ; фотокомпол. М. Заржицька ; фото авт. О. Іванець. — К. : Задруга, 2005. — 91 с. : фотоіл.

Морозенко М. Найвірніші : історії про собак / М. Морозенко ; іл. О. Воронкової. — Київ : Видавнича група КМ-БУКС, 2016. — 285 с. : іл. — ([Всеволод Нестайко радить прочитати]).

Морозенко М. Я захохалася : повість / М. Морозенко ; паліт. О. Стельмаха. — Київ : Академія, 2017. — 127 с. : іл.

II. Олександр Гаврош: «Коли я пишу, то уявляю не читача, а радше його серце»³

Гаврош О. Галуна-Лалуна, або Іван Сила на Острові Щастя / О. Гаврош ; іл. О. Мазур ; обкл. О. Шингур. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2010. — 374 с. : іл. — (Планета чудес).

Гаврош О. Дідо-Всевідо : кн. моторош. історій / О. Гаврош ; намуляла С. Фесенко. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 79 с. : іл.

Гаврош О. Капітан Алоїз : роман / О. Гаврош ; обкл. Р. Крамар. — Тернопіль : Богдан, 2013. — 263 с. : портр. — (Укр. детектив).

Гаврош О. Розбійник Пинтя у Заклятому місті : роман / О. Гаврош ; іл. М. Паленка. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. — 303 с. : іл.

Гаврош О. У пошуках Івана Сили / О. Гаврош. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 70 с. : [8] окр. арк. фотоіл. — (Post Skriptum).

² Марія Морозенко: «Івана Сірка шанували, а часом боялись гетьмани»/ Розпитувала Н. Капустянська // Україна молода. — 2017. — 3 лютого. — Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3116/164/108343/>. — (Дата звернення: 11.09.2017).

³ Олександр Гаврош: народ не оспівуватиме нікчем / Розпитував О. Лебідь. — ВВС Україна. — 2013. — 11 груд. — Режим доступу:

III. Сергій Гридін: «Найважче писати для підлітків — вони весь час змінюються»⁴

Гридін С. Відчайдушні: повість-детектив / С. Гридін. — Київ : ВЦ «Академія», 2017. — 128 с.

Гридін С. Не-ангел / С. Гридін. — Київ : ВЦ «Академія», 2016. — 144 с.

Гридін С. Не такий : повість для підлітків, які шукають себе / С. Гридін ; іл. Н. Гайда ; фото обкл. L. Yolanda ; дизайн обкл. Н. Гайдучик. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 175 с. : іл. — (Майже дорослі).

Гридін С. Незрозумілі : повість / С. Гридін ; обкл. Д. Кавеліної. — Київ : Академвидав, 2016. — 128 с.

IV. Андрій Бачинський: «Таємничого набагато більше, ніж зрозумілого»⁵

Бачинський А. Детективи в Артеку, або Команда скарбошукачів / А. Бачинський ; обкл. Н. Гайда. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. — 191 с.

Бачинський А. Канікули Остапа і Даринки : повість / А. Бачинський ; худож. Д. Бачинська. — Київ : Грані-Т, 2011. — 175 с. : іл.

Бачинський А. Неймовірні пригоди Остапа і Даринки : повість / А. Бачинський ; худож. Д. Бачинська. — 2-е вид., без змін. — Київ : Грані-Т, 2013. — 150 с. : іл.

Бачинський А. 140 децибелів тиші / А. Бачинський ; обкл. А. Бочко. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. — 127 с.

V. Наталія Дев'ятко: «Мені комфортно у фантастичних світах»⁶

Дев'ятко Н. лато Сонця, синь Води : фольк-реалізм / Н. Дев'ятко ; іл. А. Марковська ; обкл. Н. Мілюшко. — Луцьк : Твердиня, 2014. — 139 с. : іл.

Дев'ятко Н. Легенда про юну Весну / Н. Дев'ятко; іл. Ю. Даніленко. — Харків : Мачулін : ФОП Озеров Г. В., 2015. — 90, [1] с. : іл.

⁴Сергій Гридін: «Найважче писати для підлітків: вони увесь час змінюються» / Розпитувала Є. Ковалевська // BBC Україна. — 2012. — 23 лист. — Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2012/11/121122_book_2012_interview_grydin_ek.shtml— (Дата звернення: 11.09.2017)

⁵Андрій Бачинський: «Таємничого навколо нас набагато більше, аніж зрозумілого». — Режим доступу: <http://www.grani-t.com.ua/about/news/1523>. — (Дата звернення: 11.09.2017)

⁶Наталія Дев'ятко: «Українська фантастика, прикрі видавці і світ, що завжди плентається на крок позад»: Розпитувала Я. Коваль. — Львівська газета. — 2016. — 23 груд. — Режиму доступу: <http://gazeta.lviv.ua/2016/12/23/139650/> — (Дата звернення: 11.09.2017)

Дев'ятко Н. Скарби Примарних островів : роман. Кн. 1 : Карта і компас / Н. Дев'ятко; худож. С. та Я. Гавриші. — Тернопіль : Богдан, 2011. — 303 с. : іл.

Дев'ятко, Н. Скарби Примарних островів. Кн. 2 : Кохана Пустельного Вітру / Н. Дев'ятко ; худож. С. та Я. Гавриші. — Тернопіль : Навч. книга — Богдан, 2012. — 319 с. : іл.

VI. Оксана Луцевська: «Достатньо просто бути собою»⁷

Луцевська О. Вітер з-під сонця : повість / О. Луцевська ; худож. Я. Гавриш ; післямова О. Проселкової. — Київ : Фонтан казок, 2016. — 125, [1] с. : іл. — (Книжка про мене).

Луцевська О. Друзі за листуванням / О. Луцевська ; іл. Н. Гайди. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2011. — 185 с. : іл. — (Класні історії).

Луцевська О. Задзеркалля : повість / О. Луцевська ; обкл. К. Садовщук. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2016. — 122, [1] с. : іл.

Луцевська О. Інший дім / О. Луцевська ; обкл. Н. Гайдучика. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 119 с. — (Майже дорослі).

Луцевська О. Мені не потрапити до «Книги рекордів Гіннеса» : оповідання / О. Луцевська ; іл. Г. Осадко ; каліграфія та обкл. Д. Растворцева. — Тернопіль : Навч. кн. — Богдан, 2014. — 111 с. : іл.

Луцевська О. Найкращі друзі / О. Луцевська ; іл. Н. Гайда. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2012. — 172 с. : іл. — (Класні історії).

VII. «...Вітчизна сильна, і така ж — людина»: Україна позавчора, вчора та сьогодні

Загравенко А. «Україна зачекалася на вас...» : (поезії для дітей та юнацтва) / А. Загравенко ; худож. обкл. Н. Федорова. — Кіровоград : Мавік, 2013. — 419 с. : 1 портр.

Захарченко О. Хутір / О. Захарченко ; худож. оформ. Л. Федай. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. — 235 с. : іл.

Зубченко О. Перемагаючи долю : пригод. роман. Кн. 1 / О. Зубченко ; обкл. Р. Попського. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2014. — 548 с.

Зубченко О. Перемагаючи долю : пригод. роман. Кн. 2 : Козацьке щастя / О. Зубченко ; обкл. М. Фої. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2017. — 316, [1] с. : іл.

⁷ О. Луцевська. «Дорослі не такі вже й далекі від дітей» / Розпитувала А. Грібанова. — ВВС України — 2015. — 5 лист. — Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/society/2015/11/1511103_book_2015-interview_lushchevska_ag — (Дата звернення: 19.10.2017)

Кашницький М. Уроки мужності / М. Кашницький ; дизайн обкл. О. Шеремета ; іл.: І. Айвазовський [та ін.]. — 2-е вид. — Київ : Самміт-книга, 2016. — 32, [3] с. : іл.

Мензатюк З. Як я руйнувала імперію / З. Мензатюк ; обкл. Р. Попського. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. — 271 с.

Процюк С. Варвари / С. Процюк. — Вінниця : Теза, 2016. — 157 с.

Яріш Я. Самійло / Я. Яріш ; іл. О. Продана. — К.: Час майстрів, 2017. — 200 с.

СКРИНЬКА РЕКЛАМНИХ ЛИСТІВОК

Він — непереможний. Його життя овіяне легендами та сповнене карколомних пригод. Він народився надзвичайною дитиною, із даром, який допоміг йому здобути багато перемог (насамперед — над самим собою), а випробування лише загартували його дух і тіло. Узявши до рук булаву, він вірою і правдою служив рідній землі. (*М. Морозенко «Іван Сірко»*).

Вони — клас. Такий самий, як в усіх гімназіях. Вони ростуть, роблять кроки у світ, борються за територію свого «Я». Як уміють — дружать і помиляються, як усі. Хто вже відкрито, а хто потайки закохується. Дехто зважується на те, про що інші лише думають... Безкомпромісні. Голодні на справедливість. Рішучі. Вони — класні! (*М. Морозенко «Я закохалась»*).

Не варто заходити самому далеко в гори, де жоден отару не пасе, а ліси такі густі, що пройти ніхто не годен. Ану ж бо там щось трапиться і не виберешся з нього до настання темряви?.. А може, тільки так можна зустрівати діда, який все відає? (*О. Гаврош «Дідо Всевідо»*)

Хто він — хвацький капітан поліції Алоїз Штрімфля? Німець чи українець? Одружений чи ні? Із ХІХ століття чи з ХХІ? Зрештою, живий він чи давно помер? (*О. Гаврош «Капітан Алоїз»*)

Можна витерпіти безвихідь і дочекатися, здавалося, недосяжного кохання, якщо бути справжнім, мати друзів і відвагу постояти за них як друг. Якщо вміти розуміти і ставати зрозумілим... (*С. Гридін «Незрозумілі»*).

Що робити, коли... Замість взаємного кохання – зародки почуттів, які обриваються на другий же день звісткою про смерть дівчини. Замість затишного родинного кола – сварки і психологічне та фізичне насильство. Замість батька, який підтримує сина та з яким можна розділити «чоловічу таємницю» – домашній тиран. Може, і правда — світ за очі? Але — куди? І з ким? І — чи надовго? (С. Гридін «Не-ангел»).

Таємниця, особливо під час канікул, у таборі на березі Чорного моря... Скарби Міледі (авжеж, тієї самої, із «Мушкетерів»)... Хто б не хотів бути на місці юної скрипальки та трійки (ну чим не герої Дюма!) хлопців, які потрапляють у вир захоплюючих пригод. Хто переможе в одвічному двобої добра і зла? (А. Бачинський «Детективи в Артеку»).

«Не дозволяйте шуму чужих думок перебити ваш внутрішній голос. І найважливіше, майте хоробрість слідувати своєму серцю та інтуїції. Вони якимось чином уже знають те, ким ви хочете стати насправді. Все інше вторинне». Так говорив відомий американський винахідник Стів Джобс. А й справді, наше життя наповнене не лише радісними моментами, а й різними випробуваннями. І тому надзвичайно важливо бути сильним та слухати те, що каже тобі серце. (А. Бачинський «140 децибелів тиші»).

Під чорними вітрилами піратського корабля «Діаманти» зібралася незвичайна команда. Шукач пригод та незрівняний знавець морського чаклунства, звичайна родина разом із донькою та розумний кіт, могутні давні істоти та шкільний вчитель, дивні казкові істоти і колишній пірат — всіх їх покликала жага пригод та нестерпне бажання знайти незлічені скарби... Чи знайдуть? (Н. Дев'ятко «Скарби Примарних Островів»).

По обидва береги Дніпра протягом багатьох століть береже народ стародавні легенди. Одна з них — переказ про тисячолітнє прокляття. Страшним воно було: не знатиме наша земля миру і свободи, чужа воля на ній пануватиме, а той, хто свій народ порятувати спробує і волю здобути, згине у нерівному бою чи від підступної зради... Різними шляхами через імлу і небезпеки веде доля сміливців до чарівного вогнища на дніпровій кручі, де на них чекає хранитель загубленої пам'яті українського народу...

(Н. Дев'ятко «Злато Сонця, Синь Води»)

Два брати. Два шляхи — один на південь, другий — на схід. Дві доли... Безліч небезпек і пригод. Одна Україна. Одне козацьке щастя. (О. Зубченко «Перемагаючи долю»).

Україна. Друга половина ХХ століття... Хто у ній є варварами? А хто — легіонерами, бруньківниками дерев, сніговідгінниками і лелечниками — невидимими слугами квітня, які повертають лелек до рідних гнізд? (С. Процюк «Варвари»)

Коли починається кінець світу? Може, тоді, коли рідна мама опиняється за океаном? І знаходить там інший дім? А як бути вам, вже не дітям, але ще не дорослим? (О. Луцєвська «Інший дім»)

ОБЛОГА ЗАМКУ

за книгами О. Гавроша «Біла панна»,
«Три сестриці», «Таємниця Замкової гори»
для читачів-учнів 5-7 класів

Умови гри. У грі беруть участь три команди. Учасники гри по черзі відповідають на запитання, отримуючи за кожну відповідь певну кількість балів. Виграє той, хто першим назбирає понад 250 балів.

Звернення до читачів.

Дорогі друзі! Сьогодні ми усі маємо змогу помандрувати у Середньовіччя. І навіть взяти у облогу той чи інший замок! Така справа у ті часи була нелегкою, і для цього використовувалися різні засоби: підкоп, руйнування стін, підкуп охорони. А для штурму знадобляться драбини, щоб лізти на замкові стіни, і таран для остаточного удару. Отже, озброюємося як слід, і — вперед, славні лицарі!

Підкоп.

Впізнати замок за історією (10 балів).

Замок, який має подвійну назву. (*Мукачівський, або замок Паланок*)

Замок, збудований ордером тамплієрів. (*Середнянський замок*)

Замок, історія якого нараховує майже тисячу років. (*Ужгородський*)

Впізнати назву книги за ключовими словами (20 балів).

Любов, зрада, жорстокість. (*«Біла панна»*)

Сватання, заздрість, вбивство. (*«Три сестриці»*)

Гора, колодязь, золото. (*«Таємниця Замкової гори»*)

Розвідка. (30 балів).

Біля яких замків були знайдені речі?

Перстень. (*Мукачівський замок*)

Сопілка. (*Середнянський замок*)

Білий лицарський плащ. (*Ужгородський замок*)

Підкуп (60 балів).

Щоб підкупити оборонців замку, слід розшифрувати наступні слова: «Перший склад цього слова означає той, хто пов'язаний з ким-небудь дружбою, другий — вигук, яким висловлюється досада і

розчарування, а разом: династію, яка тривалий час володіла Ужгородським замком. *(Другет)*

— Розшифрувати ім'я жінки, пов'язаної з історією Мукачівського замку.

АНОЛІ ІНІРЗ. *(Ілона Зріні)*

— Який товар був пов'язаний з історією Середнянського замку? *(Хутро; сіль; хліб).*

Руйнування стіни (40 балів).

Впізнати за уривком книги О. Гавроша.

« — Дай, Боже, здоров'я, світлий князю!

— Дай, Боже, і тобі!

— Чи смакує тобі вода з криниці?

— Добра вода тече під моїм замком.

— То де обіцяна гора золота?

— Та ж ось вона! — кидає монету червеного золота».

(«Таємниця Замкової гори», Мукачівський замок)

«— Анно, поруч з вами я не можу ні про що думати!

— Хочете, розповім вам про замок!

— До чого тут замок! Анно, я закохуюся!

— Ні слова більше!.. Ходіть за мною. Я покажу вам те, про що ніхто не відає».

(«Біла панна», Ужгородський замок)

« — Не будемо ми мати щастя із такою сестрицею! Ой не будемо!

— Ти про що?

— Має вона щось таке, чим причаровує легенів. А через нашого батечка ні вона не віддасться, ні — ми! Будемо вік вікувати у сій кам'яній вежі!

— І до чого сі твої слова?

— Ти сама знаєш...».

(«Три сестриці», Середнянський замок)

Драбини, щоб лізти на стіни (50 балів)

Знайдіть імена, зашифровані у віршах

На д(3)евній Замковій горі
Стою у Вишньому дворі.
В травневім золо... (5)ім осонні
Долина вся, як на долоні.
Мов най (1,2)штовніша картина:
Внизу — блакитні довгі тіні,
І Латориці води срібні,
І монастир, і місто видно...
Німїї свідки днів минулих —
Ці стіни — бачили все, (9)ули, —
Та (7,8)щерблена вже аркада
Вітали кн(4)зя колись рад (6).

1,2) *Ко – найкоштовніша*

3) *Р – древній*

4) *Я – князя*

5) *Т – золотім*

6) *О – радо*

7,8) *ВИ – вищерблена*

9) *Ч – чули*

(Літера, яку потрібно вгадати, позначена числом.

Відповідь: Корятович).

З давніх-давен, із сивих вже століть
В місті над Ужем цей замок стоїть.
Могутнім велетнем застиг на скелях
Сумний, під сонцем навіть невеселий...
Грізно насупивши свої бійниці-очі,
Він таємниці зберіга охоче,
Що понад мурами живуть, витають,
Свої легенди нам розповідають.

242. 335. 511. 731. 744. 825. 848. 8411.

ТИ — І ТІ, ЩО ПОРУЧ

Матеріали до години бібліоспілкування
для читачів-учнів 8-9 класів

(Один із учасників читає вірш Олі Стасюк «Підлітки»).

Ріки знов натягнулися жилами.
Вже не вперше втрачаємо ми.
Ми збирались, збиралися з силами!
Але врешті все ж стали людьми.
Не хотіли у стінах лишатися –
Там чотири стіни, наче... смерть.
Ми в промінні хотіли купатися
І пірнати в свою круговерть.
Стоїмо тепер – група над прірвою.
Вже назад не повернемось ми.
У дитинства сторінки розірвані,
І ми – хоч-не-хоч – стали людьми.
Сонце вже не засяє жоржиною,
І інакшим буде кожен спів...
Хто примусив вас стати людиною?
Хто жорстоко і підло посмів?...
Стали більшими, може, і вищими,
Вже назад не вернемося ми.
Ми хоч підлітки, але вже знищені,
Бо чомусь раптом стали людьми.

(Виходять інші учасники вечора, які грають героїв книг. Говорять по черзі).

Ми — такі, як ви. Найзвичайнісінькі — і водночас особливі.
Ми знаємо про ваші радощі і болі.
Нам відомо про те, який солодкий заборонений плід. Як хочеться
збунтуватися і переламати усі стереотипи.

Як важко, коли зраджують друзі, і як радісно, коли вони підтримують.

Ми знаємо про те, як важко дорослішати. Відповідати за свої вчинки. Розуміти просту істину: якщо не я, так хто ж?

Як важко іноді порозумітися із батьками. І ще важче – зрозуміти, що їм з нами також нелегко.

І що іноді життя жорстоко випробовує на міцність, не питаючи віку...

Ми – ще не дорослі. Але вже не діти.

Ми – які живуть між «вчора» і «сьогодні».

Ми підлітки...

Бібліотекар. Дорогі друзі! Сьогодні ми зібралися, щоб почути одне одного. Нехай за нас говорять герої книг сучасних письменників – може, у когось виникне враження, що це написано спеціально для тебе. Дорослі, згадайте, коли вам було тринадцять-чотирнадцять-п'ятнадцять років. Підлітки, замислитесь над тим, що ви вже не діти. Запрошуємо до розмови героїв повісті Марії Морозенко «Я закохалася».

Марія Морозенко «Я закохалася»

Дійові особи: Віра, мама, тато, Мирося, Влад, Васька.

Віра. Не знаю, що відбувається зі мною... Виросла за літо, але якое дивно: засмаглі на сонці руки видаються задовгими, а подряпані ноги – занадто тонкими. Просто тобі гидке каченя... Раніше жодне літо не видавалося мені таким довгим? І чому так?

Мама. Час плине так стрімко, як хвилі нашої річки Неглибокої. Ще трохи – і ти сумуватимеш за своїм безжурним дитинством, жалкуватимеш, що так скоро виросла, та й зрозумієш нарешті, що дитинство – справді золота пора.

Віра. Ну за чим жалкувати? «Зроби ось так. Туди он піди. Ось так поведься».

(Мама йде. З'являється Мирося).

Мирося. А чого ти розгубилася, коли зайшов новенький? Він тобі сподобався?

Віра. Що?! З чого ти взяла?

Мирося. Значить, сподобався. Такі красені подобаються багатьом дівчатам. Але красунчики часто самозакохані.

Віра. Ну звідки ти знаєш, яким він є насправді?

(Мирося відходить у бік. Із двох боків до Віри підходять Влад і Васька).

Влад. Що, відпала застібка?

Віра. Удруге взула босоніжки...

Влад. Треба здати їх назад, і хай повернуть гроші. А яка фірма?

Віра. Не знаю...

Влад. Та це ж китайське барахло! Викинь і забудь. Взуття треба купувати фірмове, дівчинко. Ну, бувай, за мною приїхали. *(Іде)*.

Васька. Усе, застібці амба! Хочеш, збігаю до тебе додому, принесу щось перевзутися?

Віра. Ти забув, що я просила вранці? Відчепись від мене!

Васька. Чого ти?.. Та я обходитиму тебе десятою дорогою, якщо тебе бісить, що по-дружньому хочу допомогти.

Віра. До чого тут ти?..

(Васька йде, з'являється тато).

Тато. Зараз мушу говорити і за маму... Бачу сам: тебе щось хвилює, Віро.

Віро. Тату, не говори за маму. Скажи, будь ласка, за себе. Що зі мною не так?

Тато. З мамою ти б поговорила краще, але і зі мною можеш бути відвертою. Мені теж було колись стільки, як і тобі, і я так само дуже переживав за все, що було для мене важливим... Пригадуєш, тебе з дитинства називали татовою донею. Знала б, як пишався цим! Мені дуже хочеться, щоб ти й надалі бачила в мені не тільки тата, а й свого найближчого... коли вже не друга, так хоча б порадирика. Розумієш?

Віро. Тату, я закохалася...

Тато. Це правда?.. Дивуюся собі... Називав тебе дорослою, просто говорив так. І тільки тепер розумію, що ти й справді подорослішала.

Бібліотекар. Дорослішати завжди нелегко. І особливо — знайти у цей час спільну мову із батьками. Вони зітхають: «У дитини перехідний вік...». У дитини? Може, вже не у дитини? А може, у мами теж? Настає мить, коли треба говорити відверто. «Перехідний вік моєї мами» — так називається повість Ірини Мацко.

Ірина Мацко «Перехідний вік моєї мами»

Дійові особи: Аля, мама.

(Аля і мама у різних кінцях кімнати. Під час діалогу поступово наближаються одна до одної).

Аля. Число 13 є справді особливим. Наприклад, в США немає автобусів із номером тринадцять, у Франції — будинків. Шкода, що з роками так вчинити не можна. От якби після дванадцятиріччя настало чотирнадцятиліття... Люди намагаються уникнути того числа, але ж воно нікуди не подінеться, як і мій вік. Доведеться якось пережити цей період... Перехідний вік... Дорослі вважають, що перехідний вік буває лише у нас. А в них, між іншим, теж.

Мама. Моя дитина з ангельськими оченятами перетворилася на крикливого, конфліктного їжачка. Не хоче ні читати, ні вчитися, не відводить очей від планшета.

Аля. Коли мама бачить свою дитину, яка вже не хоче її надмірної турботи і має свою думку... Треба почати ставитися до неї, як до дорослої людини. А як? Мама ж звикла до маленької дівчинки, якій завжди щось потрібно?

Мама. У тебе все добре, доню?

Аля. Все ок!

Мама. Щось читаєш?

Аля. *(про себе).* Знову контроль... *(показує)* «Час дорослішання». Тут про фізіологію дорослішання, спілкування, перші інтимні стосунки та багато іншого.

Мама *(через силу).* Ти запитуй, коли щось незрозуміло.

Аля *(у бік).* Ось зараз запитав, що мама втече! *(Мамі).* Про перше кохання розкажи. Це як? Це коли поцілунки і секс?

Мама. Алечко... Розкажу тобі про своє перше кохання. Знаєш, не було тоді ні сексу, ні поцілунків, а в серці залишилося і досі. Мені було трішки більше, ніж тобі зараз, — чотирнадцять. Це був такий казковий час — ми ходили в кіно, трималися за руки і просто мовчали разом. Він катав мене на велосипеді. Так було цілих три роки, а тоді він пішов і армію, а я... я залишилася чекати його. Листи писала. Якимось мене провів додому інший... Мій хлопець про це дізнався і, коли повернувся з армії, до мене навіть не підходив... не знаю, де він тепер... Перше кохання, та й узагалі кохання, має мало спільного з сексом... повір. Ви просто дихаєте однаково і не можете жити одне без одного. Кохання — це і повага, і підтримка, і довіра... А книжку прочитай. Ти зрозумієш...

Аля. Добре, мамо... Я так хотіла, щоб ти зі мною поговорила по-дорослому, а тепер... якось незвично.

Мама. Мені теж... Але я прошу, допоможи мені, донечко, я дуже втомилась — робота, дім, робота, турботи, хвилювання... Просто розмовляй зі мною. Про свої переживання, проблеми, мрії, турботи. Якщо я не буду знати, як допомогти, переживатиму. Ти тільки не віддаляйся.

Бібліотекар. Певно, всім вам знайомі ситуації, описані у попередніх творах. Типові, так би мовити, для підлітків. Але ж буває, що життя підносить зовсім нетипові уроки. І не питає, скільки тобі років... Про це йде мова у творах Сергія Гридін «Не-ангел» і Андрія Бачинського «140 децибелів тиші».

Сергій Гридін «Не-ангел»

Дійові особи: батько, Олесь, Скринник.

Батько. О, ти чого дома завис? На вулиці твої пацани у футбол гасяють. Знову в мовчанку граємо? А я так їсти хочу. Може, щось придумаємо?

Олесь. А що, невже не нагодували?

Батько. Що ти верзеш? Хто мене мав годувати?

Олесь. Твої роботодавці! Бачив я твою роботу — не «мерсі» вишиває. А мама сьогодні в лікарню лягла!

Батько. Який «мерс»? А мама сьогодні зранку сказала, що там якісь незначні проблеми, нічого серйозного...

Олесь. Незначні проблеми в онкології не лікують! І якби ти руки не розпускав, то цього не було б!

Батько. Не тобі судити... Нічого з твоєю матір'ю не станеться. Ніколи з тебе чоловіка справжнього не вийде. Усе життя будеш за спідницю триматися.

Олесь. А тобі все «по барабану»? Тобі добре буде, як з мамою щось станеться?

Батько. Ах ти, паскудник! Та я тебе... *(Олесь іде)*. Жерти захочеш — швиденько прибіжиш!

Олесь. Здихати під парканом буду, а до тебе не повернуся!

(Батько іде. Входить Скринник. Однією рукою він тримає Олесь, в іншій — мобільний телефон).

Олесь. Куди ви мене?

Скринник. Куди-куди? Розстрілювати. Ти посягнув на моє майно, і тепер я маю повне право робити з тобою, що захочу.

Олесь *(про себе)*. Маніяк... Капець, дострибався. *(До Скринника)*. А я кричати буду!

Скринник. Та кричи, хоч розірвися, все одно ти в моїх руках. Зараз завезу тебе на дачу, і будеш грядки копати. Відпрацьовувати будеш, може, робота з тебе людину ще зробить. Давно на вулиці?

Олесь. А вам що? За своїми дітьми дивіться, а мене виховувати не треба!

Скринник. Та не верещи ти. Немає в мене дітей. Було в житті одне-єдине кохання, давно, ще в інституті. Потім розійшлися наші шляхи, думав, назавжди. А от знову зустрілися... Хоча для чого тобі це? Ти малий ще.

Олесь. А знаєте, яка ваша, дорослих, помилка? Ви не припускаєте, що діти можуть бути розумнішими від вас й іноді давати мудрі поради. Для вас ми всі — олігофрени, яким усе потрібно розжувати і в рот класти. Якби ви іноді нас слухали, то і життя по-іншому могло складатися.

Скринник. Ну чого ти на мене в'ївся!? Проблеми? Щось ти не схожий на того, хто телефони з машин тирить.

Олесь. А мені телефон дуже потрібний. Мамі необхідно подзвонити. У лікарню.

Скринник (*простягає телефон*). Дзвони. Хіба для цього треба було красти? Завжди можна попросити.

Андрій Бачинський «140 децибелів тиші»

Дійові особи: Василь Степанович, Сергій, Яринка, Микола Павлович, Анатолій.

Василь Степанович. 140 децибелів саме той рівень шуму, на якому людське тіло не витримує і людина глухне. Це звук швидкісного потягу... Щаслива родина музикантів, яка прямувала на море, знайшла страшну смерть у тому зіткненні. Для чогось доля пощадила Сергія...

(Сергій і Василь Степанович по черзі пишуть на дошці).

Василь Степанович. Вчителька каже, що ти пропустив місяць занять і тобі потрібні додаткові уроки.

Сергій. Ні. Я не хочу вчитися.

Василь Степанович. Чому?

Сергій. Мої батьки були музикантами. І їхні батьки також. Я 5 років вчився в музичній школі. У мене був абсолютний слух. А тепер — абсолютна глухота. То навіщо мені ваша освіта.

Василь Степанович. Бетховен теж колись оглух, але і музику продовжував писати, і оркестром диригував.

(Сергій грає на роялі. Підходить Яринка).

Василь Степанович. Неймовірно! Вона всміхається! Вона чує! А він як ожив! Після аварії слух пропав, а рефлекс у пальцях зберігся...

Микола Павлович. Із колонії відпустили Яринчиного батька. Тепер він клопочеться про повернення батьківських прав.

Василь Степанович. Ви уявляєте, що на неї чекає? Цей ненормальний зіпсує дівчинці усе життя!

Микола Степанович. Все ж рідний батько... Може, він виправився?

Василь Степанович. Ти знаєш хоч один приклад, коли тюрма когось виправила? Йому донька потрібна лише для пенсії по інвалідності. Щоб пити було за що! А що буде з Сергієм? Він же тільки почав оживати!

(Входить Анатолій).

Анатолій *(до учасників).* Ви хочете знати, що трапилося далі? Яринку віддали батькові, Сергій у пошуках єдиної рідної душі потрапив у банду Саньки-Глухаря... Хоча для цих дітей скінчилося усе добре, проте, як юриста, мене ця історія зовсім не здивувала. Я сам навчався у такому спецінтернаті. З мого випуску тільки я отримав вищу освіту і став юристом. А інші або торгують на базарі, або різноробочими працюють. Троє вже померло. Причина — алкоголь. Державі і здорових людей немає куди приткнути. А з неповносправними — геть біда. Кидають їм ту подачку, пенсію нещасну — і живи як знаєш. А ці люди хочуть жити, творити, бути потрібними будь-кому, крім себе!.. Ми їх не чуємо!!! А треба чути. Серцем.

КНИГИ⁹

Андрусяк І. Абетка-прозивалка : дівчачий варіант, хлопчачий варіант : віршики / І. Андрусяк ; гл. ред. Б. Будний ; худож. Г. Осадко. — Тернопіль : Навч. книга — Богдан, 2012. — 128 с. : іл.

Андрусяк І. Вісім днів із життя Бурундука : повість / І. Андрусяк ; худож. Г. Осадко. — К. : Грані-Т, 2012. — 69 с. : іл. — (Книготерапія).

Андрусяк І. Зайчикове Різдво : віршоказка / І. Андрусяк ; худож. Ю. Пилипчатіна. — Київ : Фонтан казок, 2015. — [15] с. : іл. — (Добрі казки).

Андрусяк І. Лякація : вірші / І. Андрусяк ; намал. Л. Курцеба. — Київ : Фонтан казок, 2017. — 54, [1] с. : іл.

Андрусяк І. М'яке і пухнасте : поезія / І. Андрусяк ; худож. Н. Дойчева. — Київ : Грані-Т, 2010. — 71 с. : іл. — (Сучасна дитяча поезія)

Андрусяк І. Пінгвінік : повість / І. Андрусяк ; худож. О. Шикира. — Київ : Грані-Т, 2013. — 82 с. : іл.

Бедрик Ю. Тьотя Бегемотя : поезія / Ю. Бедрик ; худож. Н. Пастушенко. — Київ : Грані-Т, 2010. — 47 с. : іл. — (Сучасна дитяча поезія).

Бедрик Ю. Снюсь-нюсь-нюсь : вірші для дітей / Ю. Бедрик ; худож. А. Віліщук. — Київ : Фонтан казок, 2015. — 47 с. : іл. — (Добрі вірші).

Біла Н. Крута компанія : повість / Н. Біла. — Київ : Академія, 2017. — 159 с.

Гербіш Н. Одного разу на Різдво : для мол. шк. віку / Н. Гербіш ; худож. Ю. Пилипчатіна. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. — 29, [1] с. : іл.

Гридін С. Кігтик Ковбаско / С. Гридін ; іл. А. та Д. Нечаєвські. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2016. — 151 с. : іл.

Гридін С. Федько, прибулець з Інтернету / С. Гридін ; іл. О. Шапкаріної ; обкл. О. Шингур. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2011. — 151 с. : іл. — (Планета Чудасія).

Гридін С. Федько у віртуальному місті / С. Гридін ; іл. О. Шапкаріної ; обкл. О. Шингур. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2011. — 207 с. : іл. — (Планета Чудасія).

Гридін С. Федько у пошуках Чупакабри / С. Гридін ; іл. О. Мазур ; обкл. О. Шингур. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2012. — 175 с. : іл. — (Планета Чудасія).

Сгорушкіна К. Будиночок з води : [казки] / ; муз. оформ. С. Недериці ; іл. М. Рудської. — Вид. 2-е. — Київ : Видавець ФО-П Недериця С. С.,

⁹ Книги Л. Ворониної, О. Дерманського, М. Дзвінкої, Е. Заржицької, Г. Малик (вікова категорія: 1-4 кл.), А. Бачинського, О. Гавроша, С. Гридіна, Н. Дев'ятко, О. Зубченка, З. Мензатюк, О. Луцєвської, С. Процюка (вікова категорія: 5-9 кл.) див. у розробці книжкових виставок (додатки 1,4).

2012. — 37 с. : іл. + 1 CD. — (Музична казкотерапія для малят). — Дод. : 1 CD : Будиночок з води : класич. музика зі звуками водної стихії / С. Недериця. — Київ, 2011.

Єгорушкіна К. Країна Сніговія / К. Єгорушкіна, С. Недериця ; муз. оформ. С. Недериці ; іл. П. Родрігес. — Вид. 2-е. — К. : Видавець ФО-П Недериця С. С., 2011. — 29 с. : іл. + 1 CD. — (Музична казкотерапія для малят). — Диск : Країна Сніговія : класична музика зі звуками зими.

Єгорушкіна К. Птахи та Янголи : казк. повість / К. Єгорушкіна ; іл. П. Родрігес ; муз. оформ. С. Недериці. — Київ : Classica : Видавець ФО-П Недериця С. С., 2014. — 61 с. + 1 CD. — (Музична казкотерапія для малят ; [Кн. 3]). — Дод. : 1 CD : Птахи та янголи : класич. муз. зі звуками птахів / С. Недериця. — Київ, 2014.

Ініна Н. Вартові добра / Н. Ініна ; худож. О. Іголкіна. — Харків : Ранок, 2016. — 270, [1] с. : іл.

Ініна Н. Хрангели : [фантаст. повість] / Н. Ініна ; іл. : А. Мозгалевський, М. Тульнова. — Харків : Ранок, 2016. — 253, [2] с.

Казки під подушку / від друзів «Львівської хвилі». — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 71 с. : іл.

Кирпа Г. Мій тато став зіркою / Г. Кирпа ; намалювала О. Була. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. — 32, [3] с. : іл.

Кирпа Г. Місяць у колісці : вірші, проза, пер. / Г. Кирпа ; худож. О. Распопова ; обкл. Р. Крамара. — Тернопіль : Богдан, 2012. — 271 с. : іл.

Кротюк О. Абетка / О. Кротюк ; намалював О. Варкач. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2011. — 35 с. : іл.

Купріян О. Солоні поцілунки : повість / О. Купріян ; обкл. : О. Куровець, М. Кінович. — Київ : Академія, 2016. — 127 с.

Лукашук Х. Казка про Майдан / Х. Лукашук ; худож. оформ. авт. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2014. — 23 с. : іл.

Луцевська О. Вовчик-колядник : за мотивами нар. казки : різдв. історія для найменших / О. Луцевська, С. Балух. — К. : [Братське], 2013. — 13 с. : іл.

Луцевська О. Про кита / О. Луцевська ; іл. В. Борігард. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2014. — 29 с. : іл.

Луцевська О. Солька і кухар Тара-пата : повість / О. Луцевська ; худож. О. Гаврилова. — К. : Грані-Т, 2012. — 71 с. : іл.

Мацко І. Перехідний вік моєї мами : повість / І. Мацко ; обкл. : О. Куровець, М. Кінович. — Київ : ВЦ «Академія», 2016. — 127 с.

Павленко М. Русалонька із 7-В в тенетах лабіринту : [цикл «Русалонька із 7-В»]. Кн. 4 / М. Павленко ; мал. О. Ваніфатової ; обкл. О. Тернавської. — Вінниця : Теза : Фоліо [ліценз. вид.], 2011. — 278 с. : іл.

Павленко М. Русалонька із 7-В + дуже морська історія : [цикл «Русалонька із 7-В»]. Кн. 5 / М. Павленко ; іл. О. Ваніфатової ; обкл. О. Тернавської. — Вінниця : Теза, 2013. — 250 с.

Прохасько М. Куди зникло море / М. Прохасько, Т. Прохасько ; худож. М. Прохасько. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. — 87 с. : іл.

Прохасько М. Хто зробить сніг / М. Прохасько, Т. Прохасько ; худож. М. Прохасько. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 71 с. : іл.

Прохасько Т. Як зрозуміти козу / Т. Прохасько, М. Прохасько ; худож. М. Прохасько. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2015. — 77, [2] с.

Процюк С. Вітролами : повість / С. Процюк. — Київ : Грані-Т, 2015. — 135 с.

Процюк С. Полянами і хмарочосами : повість / С. Процюк ; обкл. Г. Букша. — Вінниця : Теза, 2016. — 156 с.

Савка М. Казка про Старого Лева / М. Савка ; намалював В. Штанко. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2011. — 39 с. : іл.

Савка М. Колисанки і дрімливі вірші / М. Савка; намал. О. Левська. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2017. — [29] с. : іл.

Сайко О. Кав'ярня на розі / О. Сайко. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 172 с. : іл.

Сайко О. Новенька та інші історії / О. Сайко ; іл. Н. Гайди. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2012. — 185 с. : іл. — (Класні історії).

Сайко О. Птахи завжди повертаються : повість / О. Сайко. — Київ : Академія, 2017. — 125 с.

13 різдвяних історій / упоряд. М. Савка. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2013. — 175 с.

Шило Т. Літак в Небі : повість / Т. Шило ; іл. та обкл. М. Магури. — [Трускавець] : Круговерть, 2015. — 343 с. : іл.

Щербаченко Т. Біла, Синя та інші / Т. Щербаченко ; намалювала Ж. Миронюк. — Львів : Вид-во Старого Лева, 2014. — 31 с. : іл.

СТАТТІ

Асекрітова В. Перевірено — діє! : «рецепт» посмішки — у читанні хороших книг / В. Асекрітова // День. — 2017. — 3-4 берез. — С. 13.

Богданець-Білоskalенко Н. Сучасна українська література для підлітків: огляд останніх років / Н. Богданець-Білоskalенко, Т. Качак // Укр. мова і л-ра в шк. України. — 2017. — № 4. — С. 21-24. — Бібліогр.: с. 24.

Васюта С. Духовно-моральний потенціал особистості в контексті ноосферної освіти : (за твором Г. Малик «АбраКадабра») / С. Васюта // Українська література в загальноосвітній школі. — 2013. — № 12. — С. 17-20. — Бібліогр.: с. 20.

Вернидуб Г. Книга у запитаннях і відповідях: Галина Малик. Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії / Г. Вернидуб // Шк. б-ка. — 2017. — № 4. — С. 117-119.

Воронина Л. Леся Воронина: Найважливіше для мене, щоб дитина, яка прочитала мою книжку, ставала хоча б трохи добрішою й розумнішою : письменник про себе / Л. Воронина // Дивослово. — 2016. — № 12. — С. 56-59.

Воронина Л. «Не можна сіяти зневіру в дітях» / Л. Воронина ; спілкувалася Н. Скочко, фот. Н. Коваль // Укр. літ. газета. — 2017. — 7 квіт. — С. 8-9.

Гаврош О. Олександр Гаврош: пишу, бо не можу не писати : [письменник про себе] / О. Гаврош // Дивослово. — 2016. — № 9. — С. 59-60.

Дерманський О. Сашко Дерманський: Письменники — не вимерлі динозаври! : зустріч із автором / О. Дерманський ; бесіду вела В. Сорока // Освіта України. — 2014. — 18 серп. — С. 13.

Жанрово-тематичне розмаїття поезії та прози для дітей і підлітків початку ХХІ століття // Бібліотечка «Дивослова». — 2015. — № 4. — С. 15-60.

Заржицька, Еліна. За словом — не в кишеню, а в книжку : дитяча письменниця — про поради батькам, про те, що хочуть читати діти і як варто писати про війну та Голодомор для маленьких читачів / Е. Заржицька ; вела бесіду К. Бачинська // Україна молода. — 2015. — 24 листоп. — С. 12.

Захарченко О. Модерністська поезія Галини Кирпи для дітей / О. Захарченко // Укр. мова і л-ра в шк. України. — 2016. — № 4. — С. 46-48. — Бібліогр.: с. 48.

Ільницький В. 6 легенд, 10 замків : в Ужгороді вийшла у світ художня книга про середньовічну Срібну Русь / В. Ільницький // День. — 2016. — 16 лют. — С. 12.

Качак Т. Тема війни і миру в сучасній українській прозі для дітей та юнацтва / Т. Качак // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. — 2015. — № 3. — С. 22-24. — Бібліогр.: с. 24.

Коровайна Т. Що читають сучасні діти : [огляд книжок] / Т. Коровайна // Шк. б-ка. — 2017. — № 5. — С. 9-12.

Кузякін К. Кузько Кузякін і «Зубасті задачки» : зустрічі з письменником / К. Кузякін ; бесіду вела В. Сорока // Освіта України. — 2014. — 10 листоп. — С. 14.

Мартинюк О. Урок літературного читання для 3 класу відповідно до оновленого кола читання : методика навчання / О. Мартинюк // Початк. шк. — 2017. — № 5. — С. 6-8.

Марченко Н. КЛЮЧ до читання / Н. Марченко // Почат. шк. — 2016. — № 5. — С. 33-37.

Марченко Н. Галина Малик — дитяча письменниця інформаційної доби / Н. Марченко // Дивослово. — 2016. — № 10. — С. 55-62. — Бібліогр.: с. 62.

Марченко Н. Young readers literary review: do read the books! : Знахідки ключниці, або Відкрийте книжку! / Н. Марченко // Дивослово. — 2016. — № 11. — С. 58-62.

Матолінець Н. «Крилатий лев» відкриває нові імена : У Львові підбили підсумки конкурсу рукописів прози «Крилатий лев» : [про Н. Дев'ятко] / Н. Матолінець // Літ. Україна. — 2016. — 8 верес. — С. 3.

Мовчун А. Щемке і трепетне поетичне слово Галини Кирпи : (про книгу вибраного «Місяць у колосці») / А. Мовчун // Початк. шк. — 2014. — № 7. — С. 44-46.

Морозенко М. Івана Сірка шанували, а часом і боялися гетьмани : дослідниця життя славнозвісного отамана улюбленим своїм героєм вважає князя Святослава Хороброго і рік волонтерить для воєнного шпиталю / М. Морозенко ; вела бесіду Н. Капустянська // Україна молада. — 2017. — 3-4 лют. — С. 14.

Премія «Волохатий олівець» : на перехресній станції / упоряд. Л. Якимчук : [про С. Гридiна] // Культура і життя. — 2016. — 15-21 квіт. — С. 7.

Прокопчук О. Сучасна українська дитяча література : [добірка матеріалів] / О. Прокопчук // Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. Бібліотечна робота. — 2015. — № 9. — С. 5-15.

Родик К. «Мій тато — це я» : війна і діти: [про Г. Кирпу] / К. Родик // Україна молода. — 2016. — 1 берез. — С. 11.

Садівська В. Новочасна дитяча проза в контексті сучасної освіти / В. Садівська, О. Сова // Дивослово. — 2014. — № 5. — С. 14-16.

Самійленко Л. Жнива її творчості: [про М. Морозенко] / Л. Самійленко // Культура і життя. — 2016. — 15-21 січ. — С. 13.

Семенченко М. «Підказка» для Миколая : «День» обрав десять книжок, які варто покласти під подушку дітям та підліткам / М. Семенченко // День. — 2016. — 16-17 груд. — С. 25, 31.

Синиця К. Вручено премію «Глиняний кіт»: [про С. Гридїна] / К. Синиця // Літ. Україна. — 2017. — 23 берез. — С. 13.

Слотницька І. Леся Воронина. «Таємне товариство боягузів...» : цикл уроків у 6 класі / І. Слотницька // Дивослово. — 2015. — № 2. — С. 14-23.

Слюсар А. Леся Воронина. Таємне товариство Боягузів, або Засіб від переляку № 9 : літературна гра / А. Слюсар // Все для вчителя. — 2015. — № 6. — С. 34-35.

Слюсар А. Літературна вікторина за твором О. Гавроша «Неймовірні пригоди Івана Сили» / А. Слюсар // Шк. 6-ка. — 2015. — № 11. — С. 50.

Слюсар А. Українська дитяча література в іграх / А. Слюсар // Шк. 6-ка. — 2016. — № 1. — С. 43-48.

Сорока В. Книжкові «вершки» : юним читачам / В. Сорока // Освіта України. — 2016. — 8 лют. — С. 16.

Сорока П. Повітря дитячої літератури: про-читання / П. Сорока / Слово Просвіти. — 2017. — 17 серп. — С. 8-9.

Ханчук І. «Формула героя» сучасної дитячої прози / І. Ханчук, О. Янкович // Укр. мова і л-ра в шк. України. — 2015. — № 6. — С. 27-31. — Бібліогр.: с. 31.

Цікаві зустрічі : улюбленець дітей: [про О. Дерманського] // Куля. — 2016. — № 9. — С. 18.

НОВІТНЯ ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА В УКРАЇНІ:
ВІДОМІ Й НЕВІДОМІ ІМЕНА

Методичні поради
для організаторів дитячого читання

Відповідальна за випуск Гордієнко А.І.
Матеріал підготували: Осадча Ю.В., Галета О.В.
Літературний редактор Зеленська В.В.
Комп'ютерна верстка Ярчак Н.В.
Підписано до друку 21.12.2017 р.
Зам. № 20. Тираж 75 прим.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Баумана, 60, м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua

НБУ для дітей
вул. Я. Корчака (Баумана), 60, м. Київ, 03190
Тел./факс: 400-65-87, тел.: 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
mail: library@chl.kiev.ua